

Motion till riksdagen

1988/89:K443

av Hans Göran Franck m. fl. (s)

Rasdiskriminering

Brottsbalken säger att ingen skall behandlas sämre på grund av ras, hudfärg eller etniskt ursprung. Den som har till uppgift att som näringsidkare ge service till allmänheten får inte diskriminera. Det gäller t.ex. bostadsförmedlare, arbetsförmedlare, poliser, socialsekreterare, läkare och andra kommun- och statsanställda. Det gäller också t.ex. hyresvärdar, affärsanställda eller restaurangägare och deras personal, campingföreståndare och andra privata näringsidkare och deras anställda.

För olaga diskriminering kan man straffas med böter eller fängelse i högst sex månader. Bestämmelsen om olaga diskriminering gäller däremot inte förhållanden på arbetsmarknaden, t.ex. om en arbetsgivare diskriminerar en färgad eller annan invandrare när han anställer personal eller i sin behandling av anställda. Men det finns regler som gör att stat, kommun och landsting som arbetsgivare inte får diskriminera någon som t.ex. söker anställning där.

Enligt vår mening är dessa bestämmelser på arbetsmarknaden bristfälliga och borde reformeras så att diskriminering blir förbjuden i lag på hela arbetsmarknaden. Det behövs att man kan sätta in både ekonomiska sanktioner och straffpåföljder i de allvarliga fallen. Vi hänvisar till diskrimineringsutredningens betänkande (1983:18) med förslag till förbud i lag mot etnisk diskriminering i arbetslivet. Utredningens förslag som fick övervägande positivt hemötande i remissomgången bör i allt väsentligt genomföras.

FN-konventionen från 1965 omfattar förbud mot alla former av rasdiskriminering och sålunda även i arbetslivet. Den 21 december 1965 antog FN en konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Den trädde i kraft 1969. I artikel 4 b stadgas bl.a. att konventionsstaterna skall "olagligförklara och förbjuda organisationer och organiserad eller annan propaganda som främjar och uppmanar till rasdiskriminering samt förklara deltagande i dylika organisationer eller dylik verksamhet som en brottslig handling straffbar enligt lag".

De med tiden allt kraftigare anmärkningar som riktats mot Sverige från FN-kommitténs sida för att inte lagstifta enligt konventionen är viktiga att reagera på, inte minst med tanke på Sveriges trovärdighet i internationella sammanhang.

FN-kommittén har successivt skärpt kritiken "och erinrade om att Sverige var bundet av konventionen att förklara olagliga och förbjuda organisationer och verksamheter som främjade rasdiskriminering".

Regeringsförslaget om förstärkt grundlagsskydd för yttrandefriheten

m.m. som behandlades av riksdagen, innehöll inte något förbud mot bildande av rasistiska organisationer; och inte heller föreslogs någon kriminalisering av att delta i en rasistisk organisation.

Mot. 1988/89
K443

Sverige uppfyller, enligt vår mening, inte konventionen med mindre än att det görs ett tillägg i brottsbalken 16 kap. 8 § som innebär en kriminalisering av bildande av eller deltagande i organisationer vars verksamhet främjar eller uppmanar till förföljelse på etnisk grund. Vår grundlag lägger inget hinder mot en sådan förändring.

Definitioner om vad som skall förstås med rasism finns i aktuell FN-konvention, liksom i en ganska omfattande tillämpning av FN:s särskilda kommitté mot rasism. Man bör observera att det svenska förslaget från den Öbergiska utredningen berör *bildande* av nya rasistorganisationer och *deltagande* i gamla rasistorganisationer.

I regeringsformen 2 kap. 14 § 2 st. sägs att föreningsfriheten får begränsas om det gäller sammanslutning vars verksamhet innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung.

Den redogörelse vi har lämnat leder oss fram till att bekämpande av brott med etnisk bakgrund bör bli ett *fjärde prioriterat område i brottsbekämpningen* (vid sidan av våldsbrott, narkotikabrott och ekobrott). Olaga diskriminering, hets mot folkgrupp är så allvarliga brott i ett demokratiskt rättssamhälle att alla krafter måste sättas in för att beivra brott av detta slag.

Självfallet går det inte att stoppa rasismen bara genom lagstiftning. Men lagen och en strikt tillämpning av den kan också vara ett bra stöd för opinionsrörelsen mot rasism. Rasismen måste bekämpas på alla områden. Det behövs en förbättrad och intensifierad undervisning inom hela vårt utbildningsväsende. Det är nödvändigt att massmedia främst genom självsanering tar nya tag inte bara för att få bort avarterna, utan även för att främja alla människors lika värde och rätt. Det gäller att genomföra sådana politiska, sociala och ekonomiska förändringar i samhället att själva grogrunden för rasism och rasfördomar utrotas.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag snarast om förbud mot bildande av nya rasistorganisationer och deltagande i gamla rasistorganisationer,

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förbud mot etnisk diskriminering i arbetslivet,

[att riksdagen hos regeringen begär förslag om att bekämpande av brott med etnisk bakgrund blir ett fjärde prioriterat område i brottsbekämpningen.¹]

Stockholm den 24 januari 1989

Hans Göran Franck (s)

Oskar Lindkvist (s)

Ulla-Britt Åbark (s)

Anita Johansson (s)

¹ 1988/89:Ju249